

PELLO ZUBIRIA

Internet amets sortu zen eta Amazon bilakatu

Liburu txiki batek kontatu du Interneten bestelako historia bat, ezagutza partekatzeko ametsetik abiatuta nola garatu den oligopolio baten esku dagoen merkatu bilakatzeraino. Ia denok bezero gaituen Amazon konpainiaren izaera lekuko.

Hala ere, erresistentziak zutik dirau: oraino Interneten ameslariak asko ei dira, izan poeta edo pirata.

JOËL FAUCILHON *LEKTI-ÉCRITURE* guneko sortzaileetakoa da. Internetez erakutsi eta saltzen ditu liburuak www.lekti-écriture.com zerbitzuak baina irakurleari iritsarazten dizkio proiektuan sartuta dauden liburudenda independenteen bidez. Euskal Herriko editore askok seguru ezagutzen dutela paperean eta digitalean ari diren argitaletxeak elkartu dituen aukera hori.

Internet mundua ondo ezagutzen duen Faucilhonek orain liburu interesgarria plazaratu du: *Rêveurs, marchands et pirates. Que reste-t-il du rêve de l'Internet ?* (Ameslariak, komertziantek eta piratak. Zer geratzen da Internet ametsetik?). Sarean baldarki mugitzen garenok ulertzeko moduan izkiriaturatuko liburu txikiaren ia erdia dago libre irakurgai *Lekti-écriture* zerbitzuan.

“Ametsetik abiatu zen dena”, has ten da hitzaurrea. Karl Popper-ek aldarrikatutako “gizarte irekia” erdiesteko ametsetik. Ezagutzak, jakintzak eta kulturak denen esku egon behar zuten. Internet erne baino askoz lehenagotik McLuhan-ek amestua zuen 1962an: “Alde guztietatik iristen zaigu informazioa abiada biziaren, abiada elektronikoan. Esan liteke mundua adinako herrixka bateko kide garena”.

Urte asko lehenago, Pierre Teilhard de Chardinek Vladimir Ivano-

vitch Vernadski-ri hartu bide zion “noosfera” kontzeptua, Lurra inguratuko lukeen geruza mehe gisako bat giza kontzientzia guztiak biltzen dituen, humanitatea estali behar zuen pentsamenduzko esfera izugarri baten antzekoa.

Askoz aurreikuspen ezkorragoak egin zituen beste zenbaitek teknologiek jendeak askeago egiteaz, hala nola Herbert Marcuse-k edo Jacques Ellul-ek. 1950-1960ko hamarkadetan abisatzen zuten teknikek eta hauek zekartzaten baloreek ekar zitzaketela atzerakadak maila guztietan, gizartean, kulturen, politikan, ekonomian edo ekologian. Faucilhonen hitzetan, Internet ez da libratu arau horretatik eta merkatarien hegemoniaren arma bihurtu da.

“Urte gutxitan –idatzi du Faucilhonek– Internet bihurtu da medio masibo bat defendatzen dituen korporazio handi urri batzuen interesak, haiek Interneten aurkitu baitituzte ekonomia fisikoan oso nekez lortzeko moduko etekin kopuruak.” Google, Amazon eta enparaez ari da.

Faucilhonek kritika gogorra egin die enpresa erraldoi horien egitura sozialei, deskribatuz “bazkide” eufemismoz izendatutako langileen artean dauden ezberdintasun beldurgarriak. Bestalde, konpainia erraldoi horiek herri ondasunak bereganatzen dituzte, sarea darabiltenek sortu

Hona Jeff Bezos, Amazon konpainiaren fundatzaile eta buruzagi nagusi. Argazkia Flickr zerbitzuan Etech sinatzen duen batek ipini du, 2005ean Kaliforniako San Diegon aterata, han eman zuen hitzaldi batean. Munduko jenderik dirudunenak zerrendatzen dituen *Forbes* aldizkariak 46 urteko gizona 43. postuan kokatu du 2010ean. 1994an sortu zuen Amazon banaketa konpainia, aurten enplegu zuzenetan 24.300 langile dauzkana. 2009an ia 25.000 milioi dolarreko salmentak egin zituen mundu osoan, etekin garbitan 900 milioi gaintuz. Teknologia berriek sortu duten “ekonomia berria”ren ikurretakoa da Bezos. Interneteko bere inperioaren beste aurpegia 2008an Claire Newell kazetari ingelesak erakutsi zuen: Bedfordshiren Amazonek dituen biltegieta sartu zen lanera eta gero *The Sunday Times* egunkarian erakutsi nola bizi diren teoriarik enpresako bazkide diren behargin xumeak.

informazio guztia zurrupatu eta publizitate gehienaren jabe eginez.

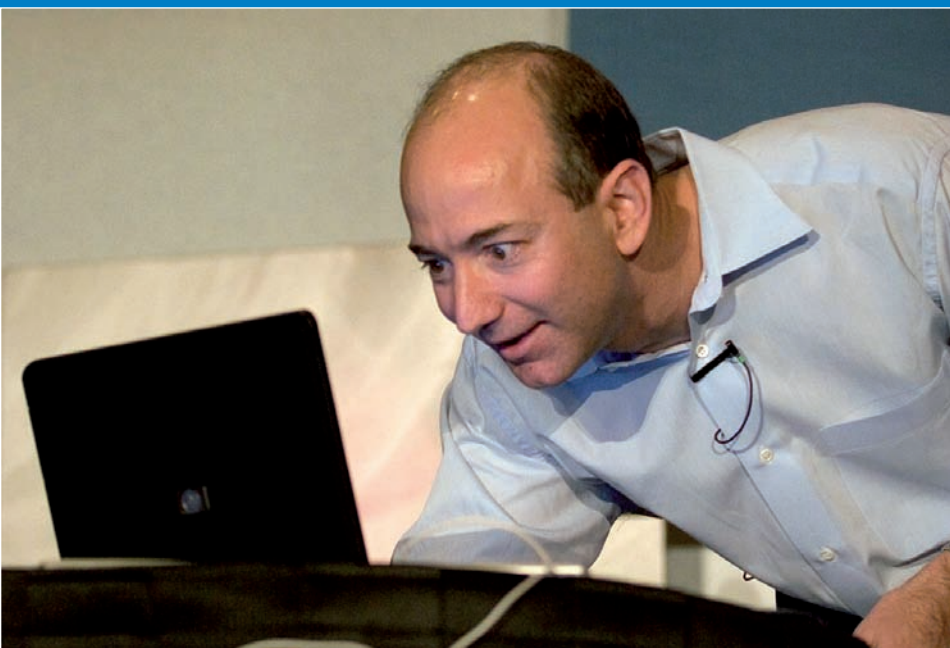
Ameslari guztiak suntsitu ote ditu megakorporazioen tirainak? Ez, askok atxikitzen du inperioaren aurrean. “Ezagutzak partekatzeak kulturen, gizartean edo politikan bide berriak irekiko dizkigun asmoa ez da desagertu Internetetik. Nola-bait esateko, babesa bilatu dute ‘pirata’ pribatuaren komunitateetan. (...) Talde txikiak, infiltratzen zailak baina mundu osoan milioika internauta biltzen dituztenak”.

Faucilhonek “piraten ugarte” deitzen dituen hauek bazkideen emariz finantzatzen dira, kontra-kultura lantzen dute “aske” eta “partehartzaile” izan nahiaren ahalmen subertsiboa daukate. “Piraten ugarte” hauek gehiago urtea bukatu baino lehen idatziko ote digu ARGIAN Interneteko mugimenduez guk baino haboro dakien norbaitek.

Silicon Valley? Silicon Jungle!

Interneteko korporazioek ernarazi omen duen “ekonomia berria” –lan harreman berriak sortu izanaren fama duena– larrutzeko, Faucilhonek Amazon konpainia hartu du adibidetzat, barne ereduaren zenbait zertzelada erakutsiz.

Korporazio handietan maila batean daude edo marketingeko edo informatikako espezialistak. Hiru



aldi bakoitzeko puntu bat gutxiago, berdin medikuaren zertifikatua baldin badakarzu. Seigarren puntua galdu duzunean, kale gorrira.

Ingalaterrako biltegien baldintza horietan ari diren obrero gehienak etorkinak dira, Eki Europakoak bidenabar. Hor ez da sindikaturik sartzen. Ezta mailaz gorago dauden koadroen artean ere. Zertarako, haiek ere nagusiak dira eta...

Amerikako Estatu Batuetan Seattle hirian daukan lantoki nagusian 2000ko krisia baliatu zuen Amazonek garbiketa egiteko, mugimendu sindikala lehen urratsak ematen hasia zelako. Zerbitzu asko deslokalizatzea erabakita, batik bat Indiara, enpresak kaleratutako 1.300 langileetatik 850 Seattlen ari ziren. Geroztik ez du inork sindikaturik aipatzen AEBetako Amazonen.

Frantzian, 2008ko maiatzean Bordeleko biltegiako 100 langile hasi ziren greban. 10 egun iraun zuten.

Mundu guztian funtzionatzen du antzera. "Silicon Harana Silicon Oihana dute bilakatu". Lan baldintza latzak, soldata kaxkarrak, zaborrezko kontratuak, eskubide sozial eta sindikalen ahultzea: Interneteko merkataritza da sektore ekonomiko oso kontzentratua, funtsean mundu mailako korporazio handi bakan batzuek mugiarazten dutena. Firma handiak kosta ahala kosta eskulana merketu nahi dute aldi berean lan bolumena handituz.

Helburu horretan lagungarri daukate biltegi handietako langileen isolamendua, hauek hiriguneetatik baztertuta daudelarik, herritarren oharkabean, komunikabideen arretatik urrun. ■

atalez osatzen zaie soldata: hileroko jurnal finkoa batetik, emaitzen araberakoa bestetik eta, konpainia burtsan kotizatzen denean, atzeratutako irabaziak, *stock options* famatuak. Denetara jota, plataformaren garapenean ari den ingeniari batek urtean 80.000-120.000 dolar irabazi ditzake, berdin finantzetao analistak.

Dirutza horien distira salduz, Jeff Bezos Amazonen fundatzaileagan haragiztatu izan dute ekonomia berria. Amazonek, ofizialki, ez dauka langilerik, bazkideak baizik. *Mister Nice Guy* (Jatorra Jauna) izendatu zuen prentsak Bezos. Aldiz, Faucilonek dioenez "askoz gutxiago aipatzen da *iceberg* erraldoiari ikusten ez zaion atala, banaketarena".

2008an Claire Newell kazetariak

lortu zuen Ingalaterrako Bedfordshiren Amazonek dauzkan biltegi erraldoietan kontratatu zezaten. Han bizitutakoa *Sunday Times*en plazaratu zuen Newellek, zalaparta eraginez.

Lan erritmo beldurgarrietan ari dira biltegiak beharginak, ugazabek ezarri dizkietelarik erdietsi ezinezko helburuak, kapataz zorrotzen kontrolpean eta bideozaintzaz ikuskatuak. Orduko 7,5 euro pagatzen zaie. Lantokia hurbileneko herritik 22 kilometrotara dago, bidaia norberaren gain.

Zortzi orduko lanaldian bi eten daukate ordu laurdeneoak. Astean bost eguneko lanaz gain larunbatetik iganderako "gaupasa" behartua. Kontratuarekin seina puntu ematen dizkie konpainiak; lanera ez zatozen



ZINKUNEGI
OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu, produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

